

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združeno državo (Ivan, Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti let; za Chicago in okolico Cook Co. \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inosestanstvo \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vso, kar ima slik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Datum v oklepaju na primer (February 28, 1946), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

UNO čakajo težke naloge

Prvo zasedanje Zveze narodov je za nami. Bilo je viharo, povsem odsev viharov, v katerih živimo. Potekalo je povsem drugače — bolj "ajzenponarsko" — kot so bila enaka zborovanja pokojne Lige narodov v Ženevi. Bila je zbornica odprtih debat in kritik, brez diplomatskih finis in rafinirane hipokritike, s katero visoki državniški tišče sporna vprašanja pod pokrovom ali jih "rešujejo" za zaprtimi vrati. Na tem zborovanju, posebno v začetnem svetu, so se obravnavala odprto, direktno, vehementno.

Nam se je ta odprta procedura dopadla. Po dolgih letih je bilo to prvo mednarodno zborovanje, na katerem se važna poglavja niso zavrnila povsem za kulise, marveč so, se odigrala odprto pred svetovno javnostjo. Ker smo bili zadnja leta vajeni le tajnih konferenc, na katerih je par oseb za zaprtimi vrati odločalo o usodi narodov, sploh o usodi sveta, so se ob opazovanju tega javnega zborovanja in odprtih besednih konfliktov mnogi spraševali, da-li bo UNO (Organizacija združenih narodov — po naše bolj prikladno Zveza) prebolela svoj krst.

Ta svoj viharni krst je UNO srečno prestala; da-li bo prestala tudi nadaljnje konflikte, ki so neizbežni, je v naročju bogov. Ta svoj krst je prestala, ker danes ni v položaju nobena izmed medsebojno konfliktnih velesil — Rusija, Anglija, Amerika — da bi jo razbila, ker bi to pomenilo odprt korak v nov oboroženi konflikt. Za tak korak sta Anglija in Rusija danes preveč izčrpani, Amerika pa bi se znašla na lastnem ognjeniku, ako bi kaj takega storila. Druge države v mednarodni areni danes itak malo štejejo.

Prvo zasedanje nove Zveze narodov je v resnici pokazalo nič drugega kot to, kako silno je svet nabit z dinamitom: s celo veliko zelo težkih spornih vprašanj. Na eni strani pokajo na vseh koncih in krajih verige starega imperializma in kapitalizma, na drugi strani si pa sile statusa quo prizadevajo na vse kriplje, kako bi zamašile luknje v težko poškodovani ladji in ohranile ter čim bolj podaljšale življenje staremu redu.

Ker je zadnja vojna virila ta boj z vso silo na svetovno pozornico, na eni strani silno pospešila razpadanje starega imperialistično-kapitalističnega sveta, na drugi pa s totalnim porazom osiša premešala in zmanjšala število velesil, se bo nova Zveza narodov še tresla in majala. Ker je bila poklicana v življenje, oziroma je njena temeljna naloga, da razreši ta ironični boj med zmagovitimi velesilami kot fundamentalni pogoj za ohrano svetovnega miru, je veliko vprašanje, če bo kos svojih nalogi. Ako ne bo razrešila tega boja med Rusijo na eni ter Anglijo in Ameriko na drugi strani, tedaj se bo tudi z UNO zgodilo tako kot se je z Ligo narodov. Ta boj se da razrešiti in ustvariti podlago za trajen svetovni mir le pod sledečimi pogoji:

- 1) Splošna razorožitev vseh narodov, takojšnje prenehanje igranja z atomsko bombo (!) in odprava velikih armad in bojnih mornaric, ki na eni strani služijo le agresiji, na drugi pa pijejo kri vsem narodom. Te armade naj nadomesti svetovna oborožena sila za zaščito miru.
- 2) Odprava kolonialnega imperializma. Vsi kolonialni narodi, ki zahtevajo svobodo, morajo dobiti pravico do popolne samostojnosti, tudi do odcepitve od imperijev, ako tako hočejo. Druge kolonije, kjer ljudstvo še ni zrelo za samovlado, naj pridejo pod zaščito in upravo Zveze narodov.
- 3) Dostop do olja in drugih surovin mora dobiti vsaka država, ki jih potrebuje. V ta namen naj se pod Zvezo narodov formirajo mednarodni konzorciji, ki naj v vseh spornih krajih in deželah prevzamejo ta naravna bogastva in jih razvijajo v interesu vseh narodov. To naj bi bili nekakšni zadržni konzorciji, pri katerih naj bi vsaka zainteresirana država imela enako besedo, enako pravico. To bi odpravilo glavne vzroke za mednarodna trenja in požare.
- 4) Vsa sporna prekomorska pota, kot Dardanele, Sueški prekop in Gibraltar naj se internacionalizirajo, to je preidejo pod upravo Zveze narodov; enako tudi Panamski prekop, kadar postane sporna zadeva.
- 5) Priznanje Rusiji pravico do svobodnega dostopa do Sredozemskega in Indijskega morja. (To bi se doseglo s točko 4.)
- 6) Povezovanje Evrope v demokratični federaciji na podlagi prijateljskega sodelovanja z Rusijo in Anglijo.
- 7) Pomoč Kitajski, Indiji in sploh vsem gospodarsko zaostalim narodom pri industrializaciji in dvigljenju življenjskega standarda.

To so bistvene točke, ki zahtevajo čim prejšnje rešitve na mednarodnem polju. Ako se UNO ne bo lotila teh točk in jih rekla ugodno za vse narode v prihodnjih 10, 15 letih, tedaj je zapisana enaki usodi kot je bila Liga narodov, svet pa novemu, atomskemu razdejevanju.

Na svojem prvem zasedanju se ni lotila teh perečih mednarodnih vprašanj. Tega sploh ni mogla storiti, kajti zbornica sama se je bavila z organizatoričnimi ukrepi — z izvolitvijo raznih stalnih odborov, začetnega sveta, tajnika, mednarodnega sodišča etc. v začetnem svetu pa sta se lasala Bevin in Višinski — Anglija in Rusija — v zabavo bogu Marsu.

Od starih diplomatov, ki zastopajo države ali tako zване "narodne interese", ni mogoče pričakovati, da bi se resno lotili reševanja prej navedenih točk. Reševanje teh točk je predvsem odvisno od nove Svetovne delavske internacionale, od Ameriške delavske federacije in od Mednarodne združene zveze. Vse te or-

Glasovi iz naselbin

ŽUPNIK IZ SLOVENIJE PIŠE:

Detroit, Mich. — Lanskega oktobra je neka ženska iz Bohinjske Bele iskala svoje sorodnike v Ameriki skozi Prosveto. Proti koncu svojega pisma je tudi omenila: "Naš župnik Martin Drole se nahaja v hiralnici v Ljubljani." Takoj sem mu pisal; upajoč, da mi bo on o belogardistih kaj pojasnil, ker je bil, kot mi je bilo znano, vedno pošten in dober Slovenec.

Martin Drole je potoval v gimnazijo v Ljubljani in se je večnoma sam izdrževal, delno z inštrukcijami, delno je dobival hrano brezplačno pri dobrih ljubljanskih družinah. K nam je zahajal tedensko in prav rad sem ga imel. Po maturi je nameraval na dunajsko univerzo, pa ni bilo denarja. Njegovi starši niso bili bogati, žrtvovali so le toliko, da bi bil sin edinec "gospod". Po vsestranskem uganju je prišel do zaključka, da je za njega univerza nemogoča in šel je v semenišče ter zapel novo mašo, ko sem bil že v Ameriki. Dopisovala sva si večkrat. Njegova pisma so bila vedne stvarna, brez vsakih verskih fraz, kot je tudi sledeče:

Dragi Jože!

Tvoje pismo, katerega si mi pisal 25. okt. 1945, sem šele sedaj prejel. Zelo si me razveselil s Tvojim pismom in s Tvojimi pozdravi. Za vse Tebi, gospej soprog in bratu Martinu iskrena zahvala!

Če gledam nazaj dogodke zadnjih petih let, se mi zdi vse kakor neke težke sanje, ne pa resnica. Samo na kratko Ti očitam svoje trpljenje.

Dne 1. maja 1941 je prišel po mene nemški gestapo, me vzel iz pisarne. S seboj sem smel vzeti samo eno brisalko, mlo in britve, prtljage nobene. Odpeljali so me v sodniške zapore v Radovljico. V mali celici je bilo štiri prični nam nas je bilo zaprtih sedem. Od tam so me odpeljali čez teden dni trpljenja v kaznilnico v Begunje. V eni sobi nas je bilo 30. Skoraj en mesec sem bil tam zaprt. Dobil sem pritisk krvi v glavo. Zdravnik mi je vzel kri — sicer bi me že tedaj zadela kap.

Iz Begunje so mene in tovariše odpeljali v ubožnico med reke v Mengeš, od tam pa v zapore v Št. Vid nad Ljubljano, kjer je bilo pripravljeno za izselitev 600 oseb. V šolskih sobah smo spali na golih tleh z malo slame, po 60 v eni sobi. Tam sem si prehladil ledvice. Čez nekaj tednov so nas odpeljali v Sremske Karlovec ob Donavi na mejo Hrvaške, Srbije in Madžarske. Čez mesec dni so nas razdelili v skupine po 4 ali malo več oseb in nas zaprli v posamezne pravoslavne samostane na Fruški gori. Tam so bili redni boji med partizani, ustaši in Nemci. Vedno smo morali biti pripravljeni na smrt. Tam smo morali defatati, s krampom sem razkopaval okrog monastira travo in plevel. Pozneje so nas zopet odpeljali nazaj v Ljubljano, a vsak si je moral preskrbeti kakšnega dobrotnika, da je zanj skrbel.

V Ljubljano sem prišel težko bolan, voda se mi je zaprla vsled vnetja ledvic in mehurja. Iskal sem zdravja v Kandiji pri Novem mestu. Tam sem ležal par tednov, potem so me na smrt bolnično odpeljali v Ljubljano v bolnišnico. Iz takšja, ki me je tja pripeljal, so me nesli na operacijsko mizo. Prestal sem malo operacijo, za veliko sem bil prebledel, odložili so za 6 mesecev, če se kaj popravim. Izgubil sem toliko krvi, da sem dobil transfuzijo. Neki Dolenc iz Dobrnice mi je dal 1/2 l. krvi.

Iz bolnice sem prišel v zavetišče sv. Jožefa med reke in onemogel in tam ostal do 1. okt. 1945, ko sem se vrnil nazaj v Bohinjsko Belo.

Nemški okupator, Huni, so mi vzeli premoženje, zdravje, me organizacije so na tem zborovanju UNO dobile sedež svetovalcev. Od njih je odvisno, da forsirajo gornje in podobne točke v reševanje UNO.

zapirali in me izselili: Ali je mogoče, da bi z njimi čutil, se z njimi družil? Studijo se mi! Čez 40 let sem duhovnik, nikdar nisem bil kaznovan ne sodnijsko ne politično ne cerkveno in sedaj sem bil tako preganjan in mučen. Nikoli nisem bil zaslišan, kaj smo storili. Molčati smo morali in trpeti.

Duševo trpljenje je bilo večje od telesnega. V Ljubljani v zavetišču sem bil vedno doma. Preživljal sem se z mašami intencijami in neki dobrotnik me je podpiral. Od Italijanov in Nemcev nisem nikoli maral najmanjše podpore, rajši sem trpel.

O duhovnikih se je veliko pisalo, pa bodi prepričan, da je mnogo nedolžnih, nekaj pa je krivih, tisti so že ali pa bodo prejeli svojo kazen.

Dne 1. okt. 1945 sem se povrnil na Belo — ne v župnišče. To je minirano, delno porušeno. Stanujem v mežnariji v mali podstrešni sobi. Sem brez kuharice, zajtrk kupim pri mežnarjevih, opoldan in zvečer jem pri neki družini. Partizanska vlada mi je takoj dala dovoljenje za Bohinjsko Belo. Seveda smo vsi duhovniki brez plačila. Življenje je težko, posebno ko nimam obleke in drugih potrebščin: Živim kot samotarec, ne grem nikamor razen v cerkev in šolo. V Bohinjski Beli imamo čez 2000 tujcev. Med ljudmi je vzajemnost, zaupanje in čustvo.

Naša rojstna vas Krašnja še stoji, samo okrog šole so Nemci več poslopij do tal porušili in požgali. Pavle, moj svak, in Franca sta še živa, a zelo opešana. Prestala sta silno veliko strahu. Vas Koreno so Nemci tudi požgali. Zgorelo je okrog 20 oseb.

Oglasi se še kaj. Tvoja poročila so zanimiva in me vedno vsako Tvoje pismo razveseli.

Tebe, gospe soprogo in brata Martina najlepše pozdravljam.

Tvoj Martin Drole, župnik.

To pismo je bilo oddano na pošto 15. januarja 1946; prejel sem ga na 11. februarja. Izgleda, da se poštné razmere med Jugoslavijo in Ameriko zboljšujejo.

Jože Menton.

OČE OSMIH OTROK PROSI POMOČI

Chicago, Ill. — Tisoče pisem prihaja iz domovine, v katerih so popisani strašni doživljaji trepetnega naroda. Vse opustošeno in uničeno! Pomanjkanje in bolezen jih sedaj spremlja, ko so strojne utihle. Mnogo teh pisem je priobčenih v Prosveti in tako upam, da bo tudi naslednje pismo našlo prostora v tem listu. Pismo sem prejela od Alojza Dežmana, ki se glasi:

"Cenjeni! Po srečnem naključju sem dobil Tvoj naslov; oprosti, da te nadlegujem, vendar hočem ti popisati bolj na kratko, kako sem z družino preživel to strašno vojno, ki so jo povzročili italijanski in nemški roparski okupatorji ter njih pomagači. Prvič so nam vse — to je, vso vas Mačkovec — požgali, izropali in odpeljali plen. Jaz sem srečno ušel z dvema otrokoma v hribe. Očeta, kovača, so ubili in opevali in pustili sredi pota mrtvega; a vso ostalo mojo družino so odgnali in zaprli.

Ravno tisti dan je bila najmlajša hčerka stara tri tedne; to se je zgodilo 6. julija 1942. Nato je gonja malo ponehala in tako so izpustili mojo družino domov. Začeli smo popravljati domove ter smo že precej popravili, ko so teden pred božičem 1943 ponovno vse požgali. Bile so vselej strašne borbe z našo vojsko. Tukaj, okrog Novega mesta, so bile zmeraj strašne bitke. (Mačkovec je prav blizu Novega mesta — opomba pisca teh vrstic.)

Sovražna sila je šla menda po tej cesti skozi Mačkovec, ker po šentjernejski cesti niso mogli, ker je bila precej uničena, a

glavni vzrok je bil, ker so jih našli vedno napadali iz gozdov.

Končno je prišel ljubi mir! A kaj sedaj? Vse je uničeno! Sedaj smo zidovje malo pokrili z raznimi deskami, a stanujemo v kleti z ženo in osmimi otroci. Živimo v strašnem pomanjkanju obleke in obuvala, kajti kar niso izropali okupatorji, je pa zgorelo. Zato se obračam na Vas, dragi slovenski rojaki v Ameriki, ako je Vam mogoče kje zbrati kaj stare obleke in obuvala ter jo poslati meni, ker smo skoro nagi in bosí. Upam, da ne bo moja prošnja glas vpijočega v pušavi. Za vse Vam bom do smrti hvaležen. Vse najlepše pozdravljam ter ostajam v upu Alojza Dežmana, Mačkovec št. 8, pošta Šentpeter pri Novem mestu, Slovenija, Jugoslavija.

Znano nam je, da trpi v domovini ves narod, vendar so pa nekateri bolj prizadeti kot drugi in ta družina je ena zelo prizadetih. Omenjeni rojak je bil doma iz vasi Strlac, znane družine Dežman, ter se je pred nekako 18 leti priženil v Mačkovec pri Novem mestu. Onim iz šmarjke in beloceknjske fare je znana ta družina. Ker sem jaz iz iste vasi kot je A. Dežman, radi tega se obrača na ameriške rojake za pomoč skozi mene. Prosim rojake in rojakine v ime nu prizadete družine, da jim pomagajo. Pošljite, bodisi direktno na gornji naslov, kar je najbolj priporočljivo, ali pa na moj naslov, ter bom jaz naprej poslal. (Moj naslov: Elizabeth Udovich, 2623 S. Springfield ave., Chicago 23, Ill.)

Naj mimogrede omenim, da je Šmarjeta tudi malo opraskana od krogl in v Beli cerkvi je požgana cerkev, poleg tega je pa mnogo znancev pod zemljo, kot nam poročajo. Listu Prosveti se lepo zahvaljujem za prostor, kakor tudi vsem onim, ki bodo kaj storili v pomoč prizadetim.

E. Udovich.

ODMEVI NA SVETOVNE DOGODKE

Corasopolis, Pa. — Na skupščini Organizacije združenih narodov v Londonu je izgledalo, da predsednik sovjetske delegacije Višinski ne pozna strahu. Tako se je vedel, kakor da je imel atomsko bombo v žepu, radi tega pa je bil Bevin tako razkačen, da se je s težavo obvladoval, da ni Višinskemu skočil v lase.

Spor med njima je bil nastal radi navzočnosti angleških vojakov v Grčiji. Anglija je namreč poslala precej svojega vojaštva v malo Grčijo, ker se zaveda, da so tam še vedno tisti gadje, ki so svoj čas podili Mussolinijeve junake po balkanskem gorjuju. Sam Musso je moral priti, da bi ustavil panični beg svojih vojakov, ampak se mu ni posrečilo. Njegovi junaki se niso zmenili zanj, temveč bežali in bežali, da se je vse kadilo za njimi. Ko pa je Musso zaslišal neko brnenje v zraku, se je pa tako prestrašil, da je preč začutil gorkoto v njegovih lepih hlačah. Ampak ta malenkost ga ni ovirala pri njegovih skopih. Kam bi ta njegova čreda pribežala, če ne bi bil prišel še ob pravem času Hitler na pomoč s svojimi hordami? O tem do danes še ni nihče poročal.

Tedaj, ko so se nemški Fritzli bližali Atenam, je bilo tam precej angleškega vojaštva, kam pa so se bili poskrili, mi ni znano. Danes pa se jim ni treba skrivati, ker so večino tistih gadov, pred katerimi so imeli Lahi tako velik strah, dali pod ključ. Ampak če ne bi bilo hrabre rdeče armade, bi Hitler Angleže celo z njihovega otoka pregnal. Mogoče se bi vršila konferenca v njihovi prestolnici, toda predsedoval bi ji Hitler, ker tedaj še ni bilo atomske bombe.

Glede Grčije je prišlo med Višinskim in Bevinom do kompromisa, kadar pa se bodo lotili Trsta, Primorske in Koroske, tam pa kompromis ne bo mogoč. To Anglija tudi dobro ve, zato pa še vedno drži pod svojo komando nekaj sto tisoč poljskih vojakov in nekoliko manj jugoslovanskih izvajalcev. Ni dvoma, da bo Višinski zahteval, da mora Anglija umakniti svoje vojaštvo s Primorske. Bevin mu ne bo odgovoril. Samo pokazal mu bo na Poljake in izdajalce, češ, samo migniti mi je treba, pa ne bo zgovoril, ker

ve, da Višinskega in Jugoslavi-

jo šteti ruski medved. Torej, ako bo hotela Anglija Italijo nagraditi, ji drugače ne preostaja kakor počakati, da pridobi na moči. In ta moč ni tako daleč, samo če bo hotela Amerika dobro krmiti nemške Frice, da bodo fizično močni, potem jih bo kar lepo lahko vzela v svojo službo. Sedanjí Frici so se izkazali v vojni ne kot junaki, ampak kot največji zlobneži pod soncem. Kakšni bodo šele njihovi sinovi, ko so bili vendar od samega Hitlerja naročeni. Teh je nekaj milijonov. Vsi ti bodo, kadar dorastejo, Angliji na razpolago, če jih ne bo prej pohrustal ruski medved.

Toda Hitlerjeva mladina se ni zato rodila, da bi služila Angliji, ona bo porabila ves svoj razum in sredstva, da bo zadostila volji svojega očca. Pravi očetje nemške mladine so skovali moderno vojno mašino in jo poklonili Hitlerju. To bi bilo za njihove sinove predrago, pa bi jim tudi ne dali prilike za to. Skrivaj pa se da marsikaj doseči. Ako bi dobili v posest atomsko bombo, bi postali še bolj nevarni kot je bil ob svojem času njihov oče.

Da ni Hitlerjeva mladina podhranjena, skrbi samaritanska ameriška roka v ameriški okupacijski zoni. Ampak tudi brez ameriškega samaritanstva nemški otroci ne bi trpeli stradanja in pomanjkanja, saj so za to poskrbeli njihovi očetje, ki so izropali vso Evropo. Samo iz Rusije so odgnali 17 milijonov goveje živine, 7 milijonov konj, na milijone ovac in prašičev. Da niso pozabili na perutnino in žito, mi ni treba posebej omeniti. Tedaj so živeli kakor v raju, kajti v deželo je prihajal vlak za vlakom, ki so bili natovorjeni z naropano robo vsake vrste. Vsega pa niso mogli prebaviti, čeprav so znani kot narod z dobrimi prebavnimi organi. Tiste naropane zaloge so skrbni očetje poskrili za vsak slučaj. Torej čemu so nekateri v skrbih radi nemške mladine, medtem pa so žrtve očetov sedanje nemške mladine še vedno v cunjah in gladne?

Po naših naselbinah (pa ne po vseh) sedaj pridno nabirajo denar in obleko za številne žrtve nacifašizma. Posebno v Sloveniji so številne. Društva precej darujejo, pa tudi posamezniki, nekateri več, drugi manj. Precej pa je med nami takih, ki niso še nič dali, nekateri pa so celo tako brljavi, da dajejo nagrade izdajalcem in mučiteljem njihovih lastnih bratov in sester.

Naše društvo je darovalo iz društvene blagajne \$10 in enako vsoto samostojno društvo. Poleg tega pa sem še nabral toliko, da sem odposlal skupaj \$61. Po \$5 so darovali Frank Vidmar, John Suša, Luka Milčič, Frances Kebe, Anton Kebe, ostali pa manjše vsote. Ob priliki bom vpriporil še eno ofenzivo. Vsem darovalcem najlepša hvala! Anton Kebe.

NE POZABIMO NA VOJNE ŽRTVE

Sharon, Pa. — Vojna je minila in poročila v naših časopisih naznanjajo, da naši fantje prihajajo domov k svojim dragim z vseh strani sveta.

Pri nas v Sharonu in Fairrellu smo izgubili v tej vojni ono stran morja samo enega vojaka, in sicer Martina Ruperta, ki se je ponesrečil z bombnikom 28. maja 1945, ko je letel nad Nemčijo. Tukaj zapuša očeta, mater, tri brate in dve sestri.

Kakor sem že napisal, naša nasebina ni bila hudo prizadeta v zadnji svetovni vojni, toda vsakogar je škoda, saj je bil vsak teh junakov sin slovenskega naroda. Nekateri so umrli v svoji težavni službi, drugi so padli v boju, tam na daljni fronti, tisoče milj od doma.

Kdo ve, katera zemlja je bila vašo kri, kdo ve, kaj so bile vaše zadnje besede? Kdo ve, kje počivajo vaša mlada in še nedolgo tega krepka telesa? Torej ne moremo iti na grobe naših bratov in sester, da bi položili na njihove gomile cvetke, pa katerimi počivajo kosti naših dragih. Do njih more le naša misel; v mislih imamo vse kraje sveta, v mislih iščemo grobove naših dragih in "šel bom tja na grob zeleni..."

Te vrstice so namenjene vsem

onim, ki so izgubili sina ali moža na bojnem polju. Zato je to največja žrtve, ki si jo človek more misliti. Seveda ga ne more zapostaviti, saj nima nikogar v ameriški vojski. Tam pa, v domovih, kje se je naselila črna žalost, kje prišlo sopročilo, da je dal svojo mlado življenje za svobodo soproga ali brata, ne more biti lažbe.

Vprašajmo se, ali občutimo dovolj bol onih, ki so prizadeti. Ali gremo mimo takih žalnih vestí malomarno mimo. Prizadeti se vprašujejo, zakaj je tepena ravno njihova ša?

Da, svobodo bodo nekateri dragi plačali. Dajmo priznati njih žrtve in cenimo visoko to, ki so jo plačali!

Jake Yert.

VOJNE STRAHOTE NA PRIMORSKEM

St. Louis, Mo. — V Prosveto sem čital govor dr. Slavka Zrta, ki ga je imel v Detroitu 25. nov. V svojem govoru je omenil, da so se istrski kletarji zrtvovali za svobodo pomagale partizanom. Ko naslednji dan pridrveli isti govor, so njihovo vas Gabrovce zažgali. Dne 29. jan. sem prejel sledeče pismo od brata Gabrovce, datirano 11. decembra 1945:

Dragi brat! — Tvoje pismo sem prejel in se Ti zahvaljujem, ker se nas še spominjaš. Vem, da ste vsi živi. Pišeš, čitate žalostne vesti iz naše domovine, ki jo je zadela strašna usoda. Povem Ti, smo prestali mnogo gorja, zlasti pa mi Gabrovci, naša vas je bila požgana 28. jan. 1944. Zgorele so hiše z opremo, tako tudi nekaj ljudi. Kar nas je bilo od 16 do 60 let, so nas odpeljali v ječe in le malo nas je prišlo nazaj.

Meni se je posrečilo, da se prišel domov, ampak mojega lile starega sina, ki je prebil mesecev težke ječe, so 28. jan. 1944 vzeli iz ječe in ga ustrelili. Tudi moja hči je zgubila svojo ga moža, ki je padel v voj. Doma imam še 18-letno hčer. Oče in mati sta tudi umrli, Ivan je še živ, njegovi ženi se je vsled vojnih grozot omčil um in je sedaj v bolnišnici v Trstu. Sestre so še vse žive. Marija je zgubila tri sinove, četrti je bil večkrat ranjen, stra Ana pa se je z vso družino preselila v Jugoslavijo. Sed Ivanika je še v Trstu. Strica že in Mihael sta živa, strica pa na pa so nacistične zverine, vega vrgle v ogenj tisti dan, so zažgali vas. Bratrance Gabje še živi, njegova brata Jože Ivan pa sta pred več leti umrli.

Dragi brat, povem Ti, da je težko pisati o naših žrtvah. Kakor mi pišeš, čitate tudi Ameriki o našem trpljenju v stih, zato bom končal. Mi se ne privadim vsega slabega, se pa gre polagoma na bolje. Le pozdravljam Tebe, ženo in otroke! — Tvoj brat Zdrave Barut.

Joseph Barut.

VESELICA DRUŠTVA ŠT. 5

Cheswick, Pa. — Društvo na dolina št. 586 SNPJ bo prazno plesno veselico v soboto dne 2. marca, v Unijški dvorani, Harwick, Pa., v korist č. nom, ki so se vrnili iz vojske službe in ki se še bodo. Veselica se bo pričela ob 9. zvečer, vstopnina je 50c. Vljudo vabimo vsa okoliška društva, prijatelje, da se udeležijo. Praznite, da se bo veselica vršila v Unijški dvorani, Harwick, Pa.

Anton Savorn. tajnik

PODPORA ZA UBEŽNIKE

Cleveland, O. — Seja društva 14 SDZ se vrši vsako drugo nedeljo. Zanjne seje se je udeležilo samo 12 članov, daširajo šteje društvo 260 članov. Nek je staval predlog, da darujejo iz društvene blagajne \$25 za jugoslovanske begunce, ki se vrnajo izven Jugoslavije. Predlog je bil z veliko večino sprejet, le jaz sem bil proti in vprašal, koliko bomo dali za jugoslovanske otroke in SAN kajti prevzel sem zastopnik društva pri podružnici SAN. Toda članstvo ni dalo nič za organizacijo.

Po mojem mnenju društvo SDZ pomaga le reakcionarnim akcijam in tistim elementom, so ustvarili fašizem in nacizem. (Dalje na 3. strani.)

Vesti iz nove, prerojene Slovenije in Jugoslavije

REDI DISKUSIJE O USTAVI

Diskusija o ustavi je zajela vse pokrajine Slovenije. Uredništvo prihaja množina protih iz Dolenjske, s Prekmurjem iz Haloz, iz naših industrijskih središč itd. Delovne množice so si sveste, da to ustavo temelji na lastni bodočnosti. Sveže so si, da nova ustava usklajuje vse velike prihodnje osvobodilne borbe, za to so dali tisoči in tisoči najljubših sinov slovenskega ljudstva svoja dragocena življenja. Vse ustave odpirajo vrata v novo doboje narodov Jugoslavije, v doboje, ko bo delovno ljudstvo plodove svoje osvobodilne borbe in si z lastnimi žrtvami in naporom zgradilo novo človekovo domovino, domovino delavcev, kmetov in delovne inteligence. Marsikje prihajajo na stanke o ustavi prav vsi ljudje, tudi taki, ki se doslej niso delevali sestankov. Tako je pri Savljah pri Ljubljani v dni sestankov, na katerem je bila prva vasa, med njimi 75 let stara žena, ki se je glasila k diskusiji. Ko so razpravljali socialno politične o nove ustave in prišli do družinstva, so sklenili, da morajo njih zadruge začeti s poravnanim najkasneje do 1. januarja 1946 in da bodo poklicali porajajočega ljudskega odbora, ki bi njihove vasi, na odgovor, ne bo za stvar dovolj pogajal. Nato pa so takoj nadaljevali k diskusiji o ustavi in je to eden najboljših sestankov najdenega časa. Sklenili so tudi, da bodo ustavo študirali tudi v manjših krožkih.

Med predlogi in pripombami najpogostejši taki, da naj boljši delovnega ljudstva naj bi zaščitene in naj bodo v kolikor je to v temelju zakonitost državne ureditve, da se tako določbe, ki bodo ustrezale proti črni borzi, gosposki in kapitalisti, sabotaži in izdajalcem, lenobi in postojnosti. Ti predlogi kažejo, da ljudstvo smatra novo ustavo za svojo orožje v svoji borbi, svojih plemenitih naporih za večjo proizvodnjo: premoga, železa, kmetijskih pridelkov, ki jih pozdravljajo ustavno, da se zaščiti malega in srednjega kmeta ter poudarjajo, da mora biti ustava bolj zmanjšati obremenitve, ki se bo pustila celovitejšemu in neke-

lih borcev in pred generacijami, ki prihajajo za nami.

Ponekod se je na zborovanjih in študijskih sestankih k ustavi opazilo, da je diskusija izgubljala izpred oči celoto ustave, njene temeljne člene, in da se je osredotočila okrog manj važnih vprašanj ali pa se oddaljila v obravnavanje in reševanje konkretnih problemov kraja. Po prvih izkušnjah so se aktivisti kmalu naučili združiti obravnavanje osnov ustave z obravnavanjem njenih posameznih členov, ki so v njihovi krajih vzbudili največ zanimanja in se je pokazala potreba, objasniti jih.

Diskusija o ustavi je v polnem razmahu. Osnove ustave—vse oblasti ljudstvu, socialno politični izgledi, ki jih odpira nova ustava—vse to postaja last širokih ljudskih množic ter krepi njihovo samozavest, njihov ponos do domovine, hkrati pa jača njihovo pripravljenost, do primesti največje žrtve za obnovo naših porušenih mest in požganih vasi, za čim večjo in čim boljše proizvodnjo v naših tovarnah in rudnikih. Naloga, ki stoji pred nami je — dvigniti kvaliteto diskusije. Naj se v čim večji meri sprosti vsa zdravna, borbena miselnost delavcev, kmetov in delovne inteligence! Naj postane ustava in njena temeljitost, ki je podana v govorih tov. Kardelja, resnična last vsega ljudstva.

PRIPRAVLJENI SMO NA DELO IN UČENJE

Stanovanci 15. kvarta MLO Trbovlje pošiljamo Ustavodajni skupščini pozdrave in vam zagotavljamo, da bomo sodelovali po vseh naših močeh pri izgradnji naše nove države.

Želimo, da se člen 15. poostri, ker mnogi izkoriščajo položaj in z nedopustno spekulacijo ovirajo razvoj našega gospodarstva. Izvršujoč kontrolno nad zasebnim sektorjem, naj oblast izvrši posebno kontrolo na spekulativni pridobitveni dobiček. V naši ustavi mora biti zagotovljena bolj-ša bodočnost delovnega ljudstva. Pripravljeni smo na delo in učenje.

BISTRIŠKA POZDRAVLJA NOVO USTAVO

Zbrani na vaškem sestanku in po izčrpnem pregledu osnutka naše nove ustave izražamo naše polno zaupanje Ustavodajni skupščini. Ustava je potrditev v osvobodilnem boju pridobljenih pravic in resnični pogoj za boljše življenje kmeta in delavca. Zato se popolnoma strinjamo z osnutkom ustave in želimo, da jo Ustavodajna skupščina sprejme takšno, kakršna je.

Naj živi Ustavodajna skupščina!

Naj živi maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito.

Prebivalci vasi Bistriška v Ljubljanskem okrožju.

LJUDSKA PROSVETA V PRISTOJNOSTI POSAMEZNIH REPUBLIK

Ulični odbor Spodnje Poljane v Ljubljani je podrobno prebral načrt ustave. Obravnavali so člen za členom in zlasti živahno diskutirali o členu 44 načrta ustave o razmejitvi republike, o vprašanju narodnih manjšin, o imuniteti poslancev itd. Zborovalci so poudarili in odobrvali člen 46 načrta ustave, ki določa, da je izmenjava dobrin med federalnimi republikami zajamčena.

V diskusiji, ki jo je vodil tov. Trtnik, so postavili tudi vprašanje, zakaj člen 78 načrta ustave ne predvideva posebnega federalnega ministrstva za prosveto. Tovariš Trtnik je objasnili, da po členu 81 ustave sestavljajo Zvezno vladno med ostalimi člani tudi predsedniki komitejev za visoke šole in znanost, za zaščito ljudskega zdravja in socialno skrbstvo. Ti komiteji se bodo ustanovili zato, da bo na ta način popolnoma zajamčena enotnost vodstva teh poslov v državi. Člen 44 ustave, ki našteva vse posle, kateri spadajo

v pristojnost Federativne republike, pravi v svojem zadnjem odstavku: "Izven teh poslov izvršujejo ljudske republike svojo oblast samostojno." Posamezne ljudske republike si torej lahko po potrebi osnujejo posebne organe za vodstvo prosvete, ljudskega zdravja in socialnega skrbstva, kar jim je z zadnjim odstavkom v členu 44 ustave popolnoma zajamčeno.

LJUDSTVO RAZPRAVLJA O NAČRTU USTAVE

V vsej deželi nadaljujejo s splošnim razpravljanjem o načrtu ustave. Ljudstvo v mestih in vaseh razpravlja na številnih sestankih in zborovanjih in se zaveda, da je to ena najnujnejših in najvažnejših nalog, ki se mora rešiti, da bo zagotovljeno srečnejše življenje in boljša bodočnost vsakega državljana Federativne ljudske republike Jugoslavije.

V mnogih krajih so sestanki, na katerih so razpravljali o načrtu ustave, trajali več ur. Ustavodajna skupščina se nadalje neprenehoma prejema zdravnih brzojavke iz vseh krajev dežele, v katerih pozdravljajo ljudstvo načrt ustave in izražajo svoje zaupanje, da bo ta ustava položila končne temelje za napredek naše domovine.

Številni sestanki so bili v zadnjih dneh v Sloveniji, Hrvaški, Srbiji, Vojvodini in po vseh drugih krajih.

Tudi kmetje iz St. Lovrenca v Sloveniji pozdravljajo Ustavodajno skupščino, zlasti pa člen ustave, ki določa, da zemlja pripada tistemu, ki jo obdeluje. Železniški delavci so na svojem množičnem zborovanju v Novem mestu postavili predlog, da se stavi v ustavo določba o državljanstvu rečnega in pomorskega prometa. Na sestanku v Grosuplju pa so predlagali, da bi ustava imela tudi določbe proti gospodarski sabotaži, da bi pristihi reakcije ne mogli ovirati obnove in izgradnje dežele.

Na zborovanju v Varaždinu so udeleženci z navdušenjem sprejeli načrt ustave, ker vidijo v njej to, za kar se je borilo vse hrvaško ljudstvo. Meščani iz Zenice so s svojega sestanka poslali brzojavko, v kateri pravijo, da je s tem načrtom ustave postala naša dežela ena najdemokracičnejših dežel na svetu. Meščani 6. zagrebškega rajona so sklenili poslati Ustavodajni skupščini resolucijo, v kateri bodo dali priznanje vsem njenim sinovom, ki so sodelovali pri sestavi načrta ustave, ki omogoča svobodno razvoj vsakega državljana, brez ozira na vero, narodnost ali raso.

Tudi delavci iz Bitolja so poslali svojo brzojavko ministrstvu za konstituantno, v kateri izražajo svojo soglasnost z načrti ustave in obljubljajo, da bodo storili vse, kar je v njihovih močeh, za izgradnjo naše domovine, Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Po Ljudski pravici.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

proti kateremu so šli v boj naši ameriški fantje in dekleta. Ali tiste osebe, ki so pobegnile iz Jugoslavije, predstavljajo slovenski narod? Po mojem mišljenju ne! Apellram na članstvo našega društva, da se zedinimo in pomagamo našim trpečim bratom in sestram v stari domovini. Zlastno je, da nekateri rojaki pobirajo prispevke za tiste, ki so izdali svoj narod.

J. Markič.

LISTNICA UREDNIŠTVA

East Peoria, Ill., M. S. — Z zračno pošto lahko pošljete pismo, v katerem navedete, da je poslan paket darilo. Tudi novo blago je carine prosto, ako je paket pravilno označen kot darilo—"Gift"—"Poklon" in "G. L. V."

Francozi najbrže ne bodo šli na Grško

Atena. — ONA. — Francozi so nezadovoljni z razvojem politične situacije na Grškem in radi tega najbrže ne bodo poslali svojih opazovalcev na volitve, ki so napovedane za dan 31. marca. Nameravano je bilo, da se bodo Francozi obenem z Amerikanci in Angleži lotili naloge, da nadzorujejo grške volitve.

Nemčija dobi pomoč brez nas

F. A. Vider

Nemci so bili vedno mojstri v zavajanju javnosti od resničnih domačih razmer, kakor tudi v lovenju žrtve v svoje zanke, katerih metod se še poslužujejo tudi po tej vojni. Marsikoga se jim posreči vjeti v svoje intrigrske mreže, toda vsi se potegniti ne damo, ker preveč nam je znana nemška zgodovina poslednjih let.

Kdor je že pozabil, kako so Nemci tarnali po prvi svetovni vojni o lakoti, brezdelju ter splošnem pomankanju v Nemčiji, da jih je silil ves svet, ta ima slab spomin; medtem so pa tajno gradili bojno mašino, kakršne še ni videl svet, v gnevu po osveti vsled tedanjega vojnega poraza. Baš za podobno maščevanje se Nemci pripravljajo tudi sedaj. Naši vojaki, kateri so bili v onih zasedenih krajih, ki niso bili od vojne upoštevani, pa trdijo, da se ni življenski standard povprečnega Nemca mnogo ali nič razlikoval od življenja povprečnega Amerikanca.

The Chicago Sun z dne 16. februarja poroča, da je bila Mrs. Roosevelt v Berlinu in je med potjo obiskala razne nemške kraje. V pogovoru ji je bilo tudi postavljeno vprašanje, kakšno je njeno mnenje glede sedanjega stanja nemških otrok, na kar je odgovorila, da so v veliko bolj-šem položaju kot mnogi otroci, katere je videla v Angliji. Da niso Nemci tako podhranjeni kot se potom propagande hoče delati vtis, so potrdili številni ameriški in angleški častniki, ki so bili zadnje čase po Nemčiji. Nek ameriški častnik, katerega ime se več ne spominjam, je pred par tedni poročal, da je bil iznenaden, ko je videl, da niso nemške žene nič slabše obloščene kot na primer ameriške po večjih mestih, v dragih kočijah. To je lahko verjetno očitje, ki so sledili zadnjim vojnim dogodkom. Namreč, kaj so Nemci počeli v deželah, katere so podjarmili. Šaj so vendar ljudem pokradli vse življe obloščje, orožje, živino, denar itd., kar poimenuje, da so njihove armade živele na račun podjarmljenih narodov, domače zaloge so pa ostale nedotaknjene, oziroma ne izčrpane tako kot drugod. Te zaloge konzerviranega živeža hoče Nemčija hraniti sedaj, ker tam se vršijo priprave za tretjo "maščevalno" vojno, katere bo prekosila vse dosedanje, če bo svet tako naiven, da bo nasledil krokodilovim solzem Nemcev.

Sklicevati se na krščanstvo in človekoljubnost pod hinavsko krinko zaščite nedolžnih nemških otrok, ki niso odgovorni za vojno, kot delajo Nemci, lahko prevara samo naivneže. Kdo pa v Nemčiji pozna kakšno moralno človeška načela do ljudi, ki niso arjaške krvi, pa bili to otroci, žene ali starčki? Koliko Nemcev je v času vojne pokazalo kakšno usmiljenje do žrtve krutega trinošstva? Ali je zgodovina kdaj beležila večje zločine in imela pred sodnim stolom večje kriminalce, kot stoje pred sodiščem v Nuerenbergu?

Nad pet sto slovenskih otrok iz Ljubljane, v zimi in mrazu, so nemški sadisti naložili v živinske voze in jih odpeljali v Nemčijo, kamor — kot poročila govorijo, je živih dospelo samo devetnajst. Ostali so pomrli vsled mraza in glada, ker vsi pot, ki je trajala skoraj pet dni, jim niso dali nobene hrane. Taka je nemška kultura in tako njihovo krščanstvo!

Da ni nihče med nami tako krvoloč, da bi želel maščevanja nad otroci moralno propadlega nemškega naroda, za grehe storjene od njihovih staršev, o tem ni dvoma; nemarimo pa bi ti sentimentalni in naslediti propagandi. Razumljivo je, da bi Nemci in njihovi pristaši najraje videli, da bi bilo hitro in vse pozabljeno, kaj so počeli v teku skoraj petih let njihovega divjanja po Evropi. Jugoslovansko ljudstvo tega ne bo tako kmalu pozabilo, kakor tudi ne bomo pozabili mi, kaj so počeli z našimi brati in sestrami onkraj morja.

Če je Mrs. Roosevelt videla v Nemčiji otroke, ki so v boljšem položaju kot mnogi otroci v Angliji, kjer so prejeli več pomoči iz Amerike kot kdo drugi, po-

tem si lahko mislimo, kaj je v naši rojstni domovini.

Zlatko Balokovičeva izjava glede nasiljevanja nemških otrok ni bila tak "strašen" greh, da bi se bilo treba nam zgražati nad njo, ker on je brez dvoma imel dobre podatke o situaciji v Nemčiji in nemški propagandi. Sicer pa, ako hočemo svet ozdraviti kužnih bolezni, je treba večsilih take injekcije, da je efektivna, pa če je še bolj grenka.

Kot je bilo odkrito pred sodiščem v Nuerenbergu, so Nemci obsodili ves slovenski narod smrti, kar znajo tudi še izvesti, ako se jim bo hitro pomagalo na noge. Naj se le Vatikan in buržuazija poganja za nje, s čigar pomočjo so pričeli trebiti Slovane iz Evrope, toda račun si jim vnesli.

Mi, ameriški Slovenci, pa podprimo idejo eksekutivnega odbora SANSa, kateri je zaključil, da se zavzamemo zbirati prispevke za otroško bolnišnico v Sloveniji, kar bo najboljši spomenik naše velikodušnosti trpečemu slovenskemu narodu.

Volitve na Grškem

Atena. — ONA. — Najbolj pereče vprašanje, s katerim se bavi danes grška javnost, je to, ali velja preložiti volitve, ki so razpisane za 31. marca, ali ne. Monarhistični in desničarski elementi so edina frakcija grške javnosti, ki zahteva, da se mora vršiti glasovanje kot nameravano. Kolesje državne administracije je skoro popolnoma v njihovih rokah, tako da je v njihovem interesu, da se izvedejo volitve, tako brzo kot le moreče.

Ministrstvo je v rokah stranke centra in starih liberalcev, ki pa žele preložiti volitve na pozneje. Sofoulisova vlada si je na jasnem, da bi bilo treba, da so volitve zares svobodne in bi radi tega želela ustvariti predpogoje za svobodno, pravično in neovirano glasovanje. Jasno pa jim je, da je za to treba mnogo časa. Ti krogi predlagajo radi tega, da se prelože volitve vsaj do meseca novembra.

Toda rojalisti očitajo, oziroma bi radi očitali Sofoulisovi vladi, da je preprečila izražanje ljudske volje—to je vzrok, da je vlada neodločena in se obotavlja. Ministrski svet čaka in čaka in si želi, da bi se zgodilo nekaj, kar bi vzelo odgovornost iz njihovih rok.

Vse levčarske stranke brez izjeme so naznanile, da bodo bojkotirale volitve, vse dokler ne zavladajo mir in red na vsem grškem ozemlju. Vlada je izvedla nekatere korake v cilju, da očisti policijo, žandarmerijo in druge javne službe, toda rok 31. marca je prekratek, da bi mogla do takrat končati to reorganizacijo.

Anglo-ameriški opazovalci, to je komisije, ki so bile ustanovljene v svrhu opazovanja in nadzorovanja volitev, se protivijo vsakemu zakašnjenju glasovanja, kar nikar ne olajšuje položaja grške vlade. Grški vladni krogi so bili prepričani, da bodo te komisije samo predlagale, da se volitve prelože, in sicer radi falsifikacij volilnih seznamov in splošnih razmer na Grškem. Toda očitno je, da angleški in ameriški prvaki—ne glede na podatke, katere jim pošiljajo člani komisij—nočejo zavleči volitev in zahtevajo, da se mora glasovanje vršiti na odredjeni dan. Amerikanci smo se postavili na stališče, da nas komisije stanejo vsak dan po \$5000 ter da nam je nemogoče dopustiti podaljšanja roka.

Po mnenju našega dopisnika pa je še nekaj drugega, kar narokuje Anglo-Amerikancem to naziranje. Ako se bodo vršile volitve dne 31. marca kot nameravano, je jasno, da bodo desničarski in monarhistični elementi zmagali, kar sploh ne bo mnogo opozicije, zdaj ko so vse stranke levice naznanile, da se ne bodo udeležile glasovanja. Zmaga desnice pa bo navidezno opravičila angleško politiko na Grškem in z njo tudi podporo, katero so Angleži uživali s strani Amerike v tej zadevi.

Vendar pa ne more biti nobene dvoma o tem, da bi taka zmaga, tudi s pečatom anglo-ameriškega odobrenja, pomenila le jako resne zapletitve za bodočnost.

Pismo iz Londona

18. februarja 1946.

Kmalu bo pet let, odkar je četrta milijona naših ljudi zapustilo svoje domove v Sloveniji — kdo si je takrat mislil, da bo prišel dan, ko bo 20 nacističnih zločincev na zatožni klopi dajalo odgovor za to storjeno krivico? Kakor pričajo pisma, objavljena v Prosveti, je mnogo naših pomrlo v tujini, drugi se vračajo domov v porušene vasi in izropane hiše, življenje za nje ni lahko, ali majhen žarek pravice sveti v temi, da ta zločin ni ostal v svetlu neopazjen. Deportacija Slovencev je izrečno omenjena v obtožnici, ki so jo dobili v roke nacistični obtoženci v nuerenberških zaporih. Deportacija Slovencev je bila posebno omejenjena med zločini, naštetimi v obtožnici, ki je bila prečitana na prvi dan razprave v sodni dvorani v Nuerenbergu. Tekom več kakor sto zasedanj mednarodnega procesa se med drugim razvija tudi povest jugoslovanskega trpljenja pod Nemci. Prvi je začel razpravljati podrobno o nemških krivicah proti Jugoslaviji polkovnik Phillimore, tožilec v imenu britanske države. Posamezne zločine pa, ki so jih Nemci zakrivali na jugoslovanskem ozemlju, je obdelala jugoslovanska delegacija v Nuerenbergu in pred sodišče so prišli tekom ruske obtožilne razprave. Italijanski zločini se ne bodo razpravljali pred nuerenberškim sodiščem.

Nuerenberski proces je zgodovinski pojav popolnoma svoje vrste. Amerikanci so opremili sodno dvorano z najmodernejšimi aparati. Navzoči sede s slušalkami na ušesih, da sledijo razpravi, prevedeni na njihov lastni jezik. Sodna dvorana se blesti v beli luči filmskega ateljeja. Od časa do časa se sprožijo filmske kamere, radijski poročevalci govorijo v svet iz svojih kabin. Med opazovalci so slikarji vseh narodov, ki s daljnogledi opazujejo obraze na pozorišču. Tega meseca je prišel v Nuerenbergo jugoslovanski slikar major Selebinovič. Živel je dolga leta v Parizu, med vojno se je boril s francoskimi partizani, makiji. Jugoslovanska država mu je zdaj priznala čin majorja.

Na koncu sodne dvorane si stojita nasproti zatožna klopi obtoženci in vrsta sodnikov. Pred obtoženci so tri klopi nemških advokatov-zagovornikov. Zadaž za obtoženci pa je vrsta ameriške vojaške policije — nepremično stoji kakor kipi v belih čeladah. Med to skupino in gledalci v sodni dvorani je pet miz, za katerimi delajo državni tožilci štirih glavnih narodov, ki obtožujejo nacistično zatožni klopi.

Predsednik zbora sodnikov je Anglež, Lord Justice Lawrence. Njegova močna osebnost nevarno obvladuje sodno dvorano. Naučil je državne tožilce in zagovornike, da ne smejo zatiti niti za korak na stranpot od glavne smeri, čeprav je njegovo obnašanje nadvse potrpeljivo, skoraj nežno. Predsednik enako vljudno poslušajo govor nemških zagovornikov in enako vljudno prekine tožilec, če zaidejo na stranpot: "Kaj ima to opravka z zločinom?"

Nezgodno ozračje pravičnosti nuerenberškega sodišča deluje na navzoče. Značilno je, kako so se obtoženci spremenili tekom teh mesecev obravnav: iz nesramnežev so postali pobiti ukroščenci. V začetku se je notel Goering "pokazati". Njegov zagovornik Stahner ga je moral prositi, naj daje dober vzgled ostalim obtoženim, češ da mora ostati še nadalje "voditelj", ali Goering je krilil z rokami in mahal državnim tožilec, če so ga zadeli v živo. Zda pa sedi miren in pobit, kakor ostali obtoženci.

Skoraj vsak zločin, ki ga omenijo pred sodiščem, lahko državni tožilec sledijo nazaj na "izumitelja" Goeringa. Za njim je najtežje obtožen Keitel, ki ga teže vse mogoči zločini proti civilnemu prebivalstvu širom vse Evrope, proti ženam in otrokom, čeprav sedi na zatožni klopi v vojaški uniformi kot vrhovni komandant nemške vojske. To kaže, kako je bila nemška vojska zapletena pri različnem zločinačnem udejstvanju, kot na primer prisilno siležensko delo, ali koncentracijska taborišča. Keitel ima obraz divjaškega poglavarja.

močan, brez usmiljenja sedi na zatožni klopi trdo in nepremično. Med odmorji pa se v razgovorih s svojimi pajdaši razvija v besnega divjaka. Goering in Keitel bosta skoraj gotovo obsojena na vešala. Sodna dvorana je v stali nuerenberški justični palači, kateri je 700 oseb. Te sobe zdaj služijo za urade različnih delegacij. Rusi imajo svoje pisarne v pritličju, Angleži v prvem nadstropju, Francozi v drugem nadstropju. Amerikanci so odgovorni za vso organizacijo in ves potek razprave, zato jih je največ in nahajajo se tukaj in tam in povsod. V sodno dvorano prihaja razmeroma le majhno število članov vsake delegacije, glavno delo je opravljeno zadaj za kulisami v različnih pisarnah justične palače.

Jugoslavija ni med štirimi glavnimi tožilkami — Amerika, Rusija, Francija in Anglija — zato njena delegacija ne prihaja v sodno dvorano, čeprav se nahajajo jugoslovanski zastopniki v Nuerenbergu. Moj prijatelj, ki je sledil potanko nuerenberskemu procesu od vsega začetka, trdi, da ni nobena druga delegacija velikih ali manjših držav pripravila svojih dokumentov tako izčrpno, tako sistematično urejeno, kakor je zložena obtožnica jugoslovanske delegacije. Ko to pišem, imam pred sabo jugoslovanske dokumente. Delijo se v dva dela: prvi obsega kopije originalnih listin izbranih za predložitev sodišču. Teh je 97; zraven je seznam, ki opisuje vsako posamezno listino in ki kaže, v kakem vrstnem redu so uporabljene v sovjetski obtožnici. Drugi del je razlaga teh dokumentov, ki natančno pove, katere stavke in odstavke iz teh listin citira ruska obtožnica dobesedno. S temi dokumenti se bom bavila v posebnem članku. Nekaj listin, ki se tičejo usode Slovencev, je bilo najdenih na Nizozemskem, britanska vojska jih je ohranila in deloma izročila Jugoslovanom. Nekaj pa jih je našla partizanska vojska v nemških arhivih v Ljubljani in v Mariboru.

Jugoslavija ima v Nuerenbergu dva delegata, ki jima pomaga pet drugih uradnikov. Voditelj delegacije je univerzitetni profesor Dušan Nedeljković, predsednik komisije za vojne zločine v Beogradu. Bil je 25 let profesor beogradske univerze, boril se je v tretji proletarski brigadi s partizani, bil je član AVNOJA. Drugi član delegacije je dr. Vajs, Hrvat in profesor zagrebške Juristične fakultete ter pravni svetovalec pri komisiji za vojne zločince. L. 1941 je bil oficir v jugoslovanski vojski, Nemci so ga ujeli in kot vojni ujetnik je bil tri leta zaprt v Nuerenbergu. Njegovo ženo so umorili v nemškem koncentracijskem taborišču.

Tema delegatoma pomaga Hrvat dr. Grozdič, tudi profesor zagrebške univerze in edini član jugoslovanske delegacije se v uniformi. Ker govori dobro angleško, je bil dodeljen britanski vojski v zapadni Nemčiji kot zvezni oficir za jugoslovansko komisijo za vojne zločine. Njegova žena in 6-letni otrok sta bila umorjena v Auschwitzu. Večino prevodov dokumentov v angleščino je napravil Sudjč, ki ga Jugoslovani v Londonu dobro poznajo. V ruščino pa jih je prevedel profesor. Olenjin, ruski emigrant, ki se je po revoluciji naselil v Jugoslaviji, kjer pozna dobro Slovenijo in njene pesmi. Obé tajnici delegacije sta Slovenki: Mira Gabrček iz Ljubljane in gospa Nataša Pavlič iz Ljutomer.

Dolenjka.

PUNCH PRESS OPERATORS

Clean plant
Pleasant working conditions
SUPERIOR GASKET
& PACKING CO.
6123 S. La Salle

LEV N. TOLSTOJ:

KAZAKI

KAVKAŠKA POVEST

Iz ručine prevel
JOSIP KNAFLIČ

(Nadaljevanje)

Stavropol, skoz katerega se je moral peljati, ga je ozlovoljil. Napisi na prodajalnah, celo francoski napisi, dame v ekvipažah, fijkarji, stoječi po trgih, bulvar in gospod v plašču in klobuku, ki se je izprehajal po bulvaru in rado vedno gledal popotnike: vse to je napravilo nanj zoprn vtis. "Morda poznajo ti ljudje koga mojih znancev?" In zopet mu je prišel na mar klub, krojač, karte, družba...

Zato pa mu je od Stavropola naprej že vse jako ugajalo: bilo je divje in vrhu tega lepo in bojevit. In Oleninovo srce je postajalo vedno veselje. Vsi ti kazaki, jemščiki in poštarji so se mu zdeli preprosti ljudje, s katerimi se je mogel neprisiljeno šaliti in pomenkovati, ne da bi moral šele premišljati, h kakemu družabnemu sloju pripada kdo. Vsi so pripadali človeškemu rodu, katerega je Olenin nezavedno ljubil vsega, in vsi so občevali z njim prijazno.

Še v deželi donskih kazakov so zamenjali sani z vozom in za Stavropolom je že postajalo tako gorko, da se je vozil Olenin brez kožuha. Bila je že pomlad, nepričakovana vesela pomlad za Olenina. Ponoči ga že niso pustili več iz stanice (kazaska vas) in zvečer so mu pravili, da je nevarno. Vanjuša se je pričel bati, in nabita puška je ležala na pašnem vozu. Olenin je postajal še veseljši.

Na neki postaji je priporočal poštar o strašnem umoru, ki se je bil dogodil nedavno na cesti. Srečevali so čisto oborožene ljudi. "Tukaj se torej pričinja!" si je rekel Olenin in pričakoval vsaki hip, da zagleda snežnike, o katerih so mu toliko pravili.

Nekega dne proti večeru je pokazal postiljon, Nogačec, z bičem na gore, ki so gledale izza temnih oblakov. Željno je zrl Olenin tja; a bilo je motno, in oblaki so zastirali gore do polovice. Videl je samo nekaj sivga, belega, rogljatega, in kakor se je trudil, vendar ni mogel najti nič lepega v pogledu na gore, o katerih je toliko čital in slisal. Misli je, da izgledajo gore in oblaki popolnoma enako, in da je posebna lepota snežnikov, katero so mu opisovali, ravnotaka fantazija kakor Bahova glasba in "ljubezen" do ženske, na katero ni verjel—in ni bil več tako nestrpen na gore.

Toda drugega dne ga je rano zjutraj prebudil hlad v pošnem vozu, in ravnodušno je pogledal na desno. Jutro je bilo popolnoma jasno. Naenkrat je zagledal—kakih dvajset korakov od sebe, kakor se mu je zdela v prvem hipu—čisto bele grmade z njih nežnimi obrisi in čudno, natančno, zračno črto njih vrhov in daljnega neba. In ko je zapadel vso daljavo med seboj in gorami, vso ogromnost gor in občutil vso neskončnost te lepote, tedaj se je prestrašil, da bi utegnila biti to prevara, sen. Stresel se je, da bi se prebudil. Gore so ostale vse neizpremenjene.

"Kaj je to? Kaj je to tukaj?" je vprašal voznika. "No, gore," je odvrnil ravnodušno Nogačec. "Jaz jih tudi že dolgo ogledujem," je rekel Vanjuša. "Pa je res lepo! Doma nam kar verjeli ne bodo."

Pri hitrem teku trojke po ravni cesti se je zdelo, kakor bi gore, katerih vrhovi so blesteli

rožnato v vzhajajočem solncu, bežale po obzorju. S početka so vzbujale gore v Oleninu samo začudenje, potem veselje; a potem, ko je gledal vedno dalje to ne iz drugih, črnih gor, ampak naravnost iz stepe ven rastočo in potekajočo verigo snežnikov, se je popolnoma pričel zatapljati v to lepoto in "občutiti" gore. Od tega trenutka je vse, kar je videl, vse, kar je mislil, vse kar je čutil, zadobilo zanj novi, strogo veličastni značaj gora. Vsi moskovski spomini, sram in kes, vse neumne fantazije o Kavkazu, vse to je izginilo in se ni vrnilo več.

"Zdaj je pričelo," kakor bi mu govoril slovesen glas. Cesta in v daljavi vidna črta Tereka in kazaska vasi in ljudstvo—vse to se mu ni zdelo več šala. Pogleda na nebo in se zmisli gora. Pogleda sebe, Vanjušo—in zopet mora misliti na gore.—Tu jezdi dva kazaka in puški jima poskakujeta enakomerno na hrbtni pisano mrgole rjave in sive noge njunih konj; ali gore!... Za Terekom zagleda dim v aulu (tatarska vas); ali gore!... Solnce vzhaja in blešči na Tereku, vidnem izza bičevja; ali gore!... Iz kazaska vasi prihaja voz, ženske grede, lepe, mlade ženske; ali gore! Abreki (roparski kavkaški narod) dirjajo po stepi, in jaz se peljem tja, jaz se jih ne bojim, jaz imam puško in moč in mladost; ali gore!

IV.

Ves del terske črte, na kateri leže grebenske vasi, okoli 80 verst dolg, ima enoten značaj toliko po kraju, toliko po prebivalstvu. Terek, ki loči kazake od gorancev, teče kalno in hitro, a že široko in mirno; neprenehoma nanaša siv sniž na nizki, z ločkom porasli desni brez in izpodmlevala strmi, dasi ne visoki levi breg z njegovimi koreninami stoletnih hrastov, trohnečimi platanami in mladim zaraščajem.

Po desnem bregu so raztreseni auli, ki sicer mirujejo, a so še nevarni; ob levem bregu, pol verst od vode, v razdaljah sedem do osem verst druga od druge, leže kazaska vasi. V starih časih je stala večina teh vasi prav na bregu; toda Terek, ki se je z vsakim letom odmikal od gor bolj proti severu, jih je izpodmleval, in zdaj vidiš tam samo še gosto zrasle stare podrtine, vrtove, zelenjave, hruške in jagrede, prepletene z robidami in podivjanimi vinski trtami. Nihče ne prebiva več tam in po pesku so vidni sledovi jelenov, volkov, zajcev in fazanov, ki ljubijo te kraje.

Od vasi do vasi gre cesta, izsekana skozi gozd, naravnost kakor strel iz topa. Ob tej poti leže kordoni (stražnice) s kazaskimi posadkami; med kordoni, na stolpih, stoje straže.

Le ozek, kakih tristo sežnjev (ruski "saženj"—213 m.) širok pas gozdnate in rodovitne zemlje je kazaski svet. Severno od njega se pričinjajo peščeni prodovi nogajske ali mozdokske stepe, ki se izteza daleč na sever in prehaja, Bog ve kje, v truhmenske, astrahanske in kirgizsko-kajsačke stepe. Na jugu za Terekom se dviga Velika Čečnja, Kočkalosovski hrbet, Črne gore, še neki gorski hrbet in naposled snežniki, ki so samo vidni, na katerih pa ni bil še nihče. V tej rodovitni, gozdnati in bujni krajini živi od pamtnega bojevitost, lepo in bogato, staroverno ljudsko ljudstvo, ki mu pravijo grebenski kazaki.

(Dalje prihodnjič)

Agrarna reforma—plod osvobodilne boja

Dne 17. decembra je Predsedstvo Slovenskega narodnega osvobodilnega sveta sprejelo na svoji seji dva zakona, ki sta za našega malega in srednjega kmeta skoraj najpomembnejša od vseh do sedaj izdanih in uveljavljenih zakonov.

Prvi je zakon o agrarni reformi in kolonizaciji v Sloveniji, ki razlašča vso veleposestniško zemljo, nadalje zemljo bank, delniških družb in različnih ustanov, razlašča dalje presežek cerkvene in nekmečke zemlje in presežek velikih kmetov, ki jih je pa v Sloveniji tako malo, da skoraj ne pridejo v poštev. Ker bi pa zgolj ta zakon ne likvidiral vseh fevdalnih in njim sličnih odnosov na nekmečki zemlji, je zato sprejet še poseben zakon o razlastitvi posestev, ki jih obdelujejo koloni in vinjariji. Ta posestva se razlastijo brez odškodnine. Odškodnina bo priznana samo tistim malim posestnikom, ki so si posestva pridobili s prihranki, ki izvirajo iz produktivnega dela, torej ne iz špekulacije.

Ta dva važna zakona likvidirata zemljiško rento, ki je pomnila za zemljiške lastnike brezskrbno uživanje, za malega kmeta in baltarja ter kmečkega delavca pa nadvse nazadnjaški in protiljudski način izkoriščanja, saj so morali kmetje zemljiško rento spraviti skupaj zem-

agrarni reformi, ki ga je sprejela Začasna narodna skupščina avgusta meseca v Belgradu, so se takoj našli ljudje, ki so skušali na vsa usta dopovedati kmetu, da je zakon o agrarni reformi za kmeta največja nesreča. Ogledmo si te vnete "zaščitnike" našega kmeta nekoliko pobliže in takoj bomo razumeli, zakaj so mu tako vneto dopovedovali, da je ravno ta zakon nadvse škodljiv zanj. Takoj lahko ugotovimo, da so oni lastniki velikih površin zemlje. Njim zakon o agrarni reformi jemlje to nagrabljeno zemljo in odoto tak "skrb" za kmeta. Sedaj nam je jasno, zakaj se ti ljudje bojijo tega revolucionarnega zakona. Tem predstavnikom veleposestnikov, nekmetov in cerkve, ki so z zakonom o agrarni reformi zemljo izgubili, ni mar za kmeta, ampak njim gre za zemljiško rento, ki so jo izžemali iz kmečkega ljudstva in se redili od kmečkih žuljev. Ta renta jim je sedaj za vselej ugasnila. Takih "zagovornikov" kmet in vse delovno ljudstvo prav nič ne potrebuje. Ta dva zakona mora toplo pozdraviti vsak resničen pristaš ljudske fronte, četudi kot nekmet izgubi gotov del zemlje. Kdor bi sedaj zaradi tega zakona postal nasprotnik ljudske oblasti in Osvobodilne fronte, bi s tem dokazal, da je bil samo navidezen pristaš Osvobodilne fronte. Zaman je tak človek

upal, da bi mu ljudska oblast pustila še nadalje izkoriščati sočloveka, ki ima iste pravice do življenja kot on. Stari časi izžemanja in zatiranja delovnega ljudstva so pri nas minili za vselej. Prava ljudska demokracija se ne ustvarja in utrjuje na papirju, ampak z vrsto revolucionarnih sprememb, ki odstranijo stare odnose, kakršni so bili v veljavi, dokler ni imelo ljudstvo oblasti v svojih rokah.

Naša ljudska oblast in demokracija se je kovala v teku štiritletnega krvavega boja in sedaj se utrjuje in pogloblja na ta način, da odpravlja stoletne krivice, ki so se godile delovnemu ljudstvu.

Slovenski kmet, ki je šel v narodno osvobodilno borbo skupaj z ostalim delovnim ljudstvom, je vedel, da s tem, ko sledi programu Osvobodilne fronte, ustvarja pogoje za odpravo stoletnih socialnih krivic.

Naše kmečko ljudstvo ve, da oblast ljudske fronte, ki je izšla iz ljudstva, ne more voditi drugačne politike, kakor ljudske.

Odgovoril bi z nekaj besedami tistim posestnikom nekmetom, ki bodo obdržali 3 ha zemlje, kjer je sam gozd pa 5 ha in ki bodo ugovarjali, da je ta površina, ki jim ostane, premajhna. V Sloveniji je preko 60% kmetov, ki imajo manj zemlje kot 5 ha in to z gozdom vred. Ako živi tako ogrožen odstotek kmetov, ki so odvisni samo od zemlje, na tako majhni površini zemlje, potem mora biti zadovoljen tudi oni, ki mu ni poljedelstvo glavni poklic, če mu ostane še toliko zemlje. Prepričan sem, da je večina naših malih in srednjih kmetov mnenja, da je ta površina, ki se pušča nekmetom, še prevelika.

S pravkar uzakonjenim zakonom o agrarni reformi dobi kmet zemljo prostó vseh dolgov in bremen. Zaračunala se bo samo cena, ki bo plačana kot odškodnina nekmetom, ki niso veleposestniki, in pa za odvzeti presežek kmetov, v kolikor bo kmečka zemlja sploh prišla po tem zakonu v poštev. Zemlja, ki je bila sodnijsko razlaščena in zemlja, last Nemcev, veleposestnikov in cerkve, se pa itak razlasti brez odškodnine, in to zemlje, razlaščene brez odškodnine, bo največ. Odškodnina, ki se bo izplačala za razlaščeno zemljo, bo malenkost v primeri z zemljo, ki bo razlaščena brez odškodnine in bo enakomerno razdeljena na vsa zemljo, ki jo bodo dobili v last agrarni interesi. Na ta način bo dejansko vsa zemlja zastonj, kajti tako zaračunana cena bo manjša, kakor bi bil zemljejeknjiški prepis te zemlje, ki ga bo država izvršila zastonj.

V stari Jugoslaviji bi samo zemljiški knjižni prepis stal veliko več kot bodo sedaj znesli vsi stroški za razdeljeno zemljo. Denar oziroma odškodnina za razdeljeno zemljo pa bodo agrarni interesi odplačevali v dolgoročnem plačilnem roku pod posebno ugodnimi pogoji. Zato lahko rečemo, da je zemlja zastonj.

Z ljudsko izvedbo agrarne reforme je popolnoma ovržena tudi ta zlonamerna propaganda, ki je trdila, da bo država vzela zemljo tudi kmetom in vse skupaj združila v državno posestvo. Država bo obdržala neznatno število državnih posestev, ki so potrebna za pospeševanje sodobnega kmetijstva. Če hočemo voditi kmetijsko in gospodinjke šole, ako hočemo pridelovati dobro seme, ki ga bomo oddajali kmečkim posestnikom, če hočemo pospeševati naše sadjarstvo, vinogradništvo in živinorejo, moramo v ta namen imeti tudi nekaj zemlje. Sprito teh potreb bo vsak naš kmet razumel pomen takih državnih posestev, saj bo imel koristi od njih samo on. Država ne bo niti enega posestva obdržala v pridobitne svrhe, ampak le zaradi prej navedenih potreb.

V zakonu je še določeno, da se pusti nekaj zemlje industriji za izdelavo novih objektov in pa za invalide in otroške domove, katerih potrebo pa itak vsak razume. Vsa ta zemlja, navedena v zadnjem stavku, bo pa znašala v vsej Sloveniji nekaj desetnih hektarov.

Agrarna reforma, ki se je izvajala v stari Jugoslaviji, je imela dejansko namen samo slepiti kmeta. Izvajala se je 15 let in

bi se še kar naprej. Od take agrarne reforme ni imel nihče nobene koristi, razen veleposestnikov, ki jim je tak način izvajanja agrarne reforme pustil skoraj vso zemljo.—Ta agrarna reforma je bila zato zgolj slepilo za kmeta, ker so jo izvajali protiljudski oblastniki mimo ljudstva in proti ljudstvu.

Današnja agrarna reforma bo pa izvajala ljudska oblast preko svojih komisij in ob sodelovanju vseh ljudskih odborov in odborov agrarnih interesentov. Zato se ta agrarna reforma ne sme izvajati prepočasi, ampak mora biti izvršena do spomladi. Kmetje naj takoj pristopijo k delitvi zemlje. Ko bo čas obdelovati, mora vsakdo vedeti, katera zemlja je njegova, da jo bo lahko obdelal.

Točne razmejitve in zemljiško-knjižne prepise bomo lahko vršili dalj časa, važno je, da zemljo samo hitro razdelimo. Da bo pa agrarna reforma hitro in pravilno — to je v korist malega kmeta — izvedena, je potrebno sodelovanje in nadzorovanje vsega delovnega ljudstva, posebno pa sodelovanje agrarnih interesentov.

Hribar Janez,
minister za kmetijstvo
in gozdarstvo NVS.

(V naslednjih dneh objavimo tudi zakon o agrarni reformi v Sloveniji.—Ured.)

Fašizem se šopiri v Italiji

Rim.—ONA—Ceremonije tega tedna v papeškem Rimu so skoro popolnoma prikrile javnosti važen dogodek—zaključek prvega kongresa gibanja "L'Uomo Qualunque", nove, skoro fašistične stranke. To gibanje se je znatno okrepilo s svojo fuzijo, ali vsaj splošno zvezo z monarhisti in krajevnimi zvezami z liberalci. Delegati kongresa so objubili vsakomur vse—najbolj pa so si prizadevali pridobiti zase vračajoče se vojne ujetnike in demobilizirane vojake. Na kongresu je prišlo do presenetljivih prizorov, do pravih izbruhov navdušenja in simpatije za fašizem in za Mussolinijev imperializem.

Dvorana, v kateri se je zbral kongres, je odmevala od klincev "Addis Ababa" in "Zara" ... Italijani si žele nazaj izgubljeno kolonijo Abesinijo in celo Zadar!

Emilio Petressi, monarhist, je bil posebno glasen kot oznanjevalec tega novega nacionalizma in je ostro napadal protifašistične politike sedanje Italije, češ, da so "se vrnili z armadami zmagovalcev in 20 let rovarili proti svoji deželi."

Razni mali oglasi

POZOR, ROJAKI V TEXASU!

Štefanija Pristavec iz starega kraja (Trst) išče svojo sestro, ki je neke v Texasu. Píše se Paula Harry Mueller in pred vojno je bivala v mestu San Antonio ali San Georgio, Texas. Kdor ve za njo, naj sporoči njen sedanji naslov upravnistvu Prosvete. —(Adv.)

STENO-TYPIST

Beginner, splendid opportunity for young girl. Good salary, vacation with pay. Profit sharing plan. Apply at:

Holleb & Co.

167 SO. WATER MARKET

General Office Work

Several openings for young women, no experience necessary, good starting salary, vacation with pay. Profit sharing plan. Apply at:

Holleb & Co.

167 SO. WATER MARKET

DOPISNIKOM IN ČLANOM JEDNOTE

Kadar pišete Prosveti ali v glavni urad SNPJ, ne poslabite v naslovu napraviti pošte številke 23 za besedo "Chicago". Na kuverti vsolej zapišite: Chicago 23. III. To bo olajšalo delo na čikaški pošti, nam pa pospešilo dostavljanje pošte.

Razni mali oglasi

RADIO PARTS MFG. URGENTLY NEEDS GIRLS FOR FOLLOWING POSITIONS:

ASSEMBLING - SOLDERING
TESTING - COIL WINDING

Steady employment—40 hour week
Experience not required

Radio Industries, Inc.
3255 W. ARMITAGE
Phone Capitol 0282

High School Graduates

Learn the Advertising Business
STENOGRAPHERS - TYPISTS
FILE CLERKS - SECRETARIES
ORDER CHECKERS
GENERAL OFFICE CLERKS

Good starting rate; 5 day week; company cafeteria; group life and hospitalization insurance; steady employment; paid vacation; all transportation.

REUBEN H. DONNELLY CORP.
350 E. 22nd St.

OPERATORS

experienced on single and double needle. New factory.

Good opportunity.
Stitch 'n Style
1219 W. Van Buren

MOVING OUT OF TOWN

Have desperate need for a good car AT ONCE! Willing to pay a good price.

KEDZIE 2868

MARSHALL FIELD & CO.

Has following permanent tearoom positions: steamtable servers, food preparers, salad, sandwich girls, counter servers, general helpers. Employment office 3rd floor.

STATE-WASHINGTON

ALTERATIONS

DRAPERS - FINISHERS

Experienced
Ladies' better dresses

POWELL

700 No. Michigan

AGITIRAJTE ZA PROSVETO

GIRLS

LIGHT FACTORY WORK

STEADY - NO EXPERIENCE NEEDED - GOOD PAY

COME READY FOR WORK

OHMITE MFG. CO., 4851 W. Flournoy Street

ASSEMBLERS

COIL FINISHERS - COIL WINDERS - SOLDERERS
COIL REPAIRERS

With or without experience - Good pay

CONSOLIDATED RADIO PRODUCTS, 350 W. Erie Street

OPERATORS

Experienced on Ladies' Dresses and Sportswear.—Can make \$1.50 day and more. Steady work all year. Paid vacation. Time & 1/2 40 hours.

APPLY
333 So. Market St.—6th Floor

GIRLS—For Light Factory Work

New Modern Plant. Night Shift 4:30 PM to 12. Excellent Pay. Share in Company's Profits.

APPLY
General Luminescent Corp.
732 S. FEDERAL ST.

GIRLS & WOMEN

FOR NIGHTS

• NO EXPERIENCE NECESSARY
• 10% BONUS FOR NIGHTS
• ATTRACTIVE RATE OF PAY
• EXCELLENT WORKING CONDITIONS
• CONGENIAL WORKING COMPANIONS

Go to your Local Movie House where M-G-M-FOX-UNIVERSAL Pictures are now showing—see and hear all about our Beautiful Plan

APPLY AT ONCE

DU PAGE PLASTICS CO.

400 Crescent - - - Lombard, Illinois

LOMBARD 1250

Select Your Job and Your Future Too

WE HAVE SEVERAL OPENINGS FOR

SECRETARIES

STENOGRAPHERS

MODERN OFFICE BUILDING JUST BEING COMPLETED

— ALSO —

BOILER ATTENDANTS

Finishing Room Cleaners, 2nd Shift

MATRON - JANITOR

MODERN STEEL CO.

722 James Street - - - Geneva, Illinois